

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGAN-DAD / 15052984

Datum 1 mei 2015
Betreft Zwanendriften

Geachte Voorzitter,

Op 26 februari jl. heb ik u toegezegd voor eind april met mijn reactie te komen over de in de brief van de werkgroep "Stop het Zwanendriften" gesignaleerde problematiek (Vergaderjaar 2014-2015, documentnummer 2015D07077). Met deze brief voldoe ik hieraan.

Zwanendriften

Het zwanendriften is een extensieve en legale vorm van veehouderij. In Nederland zijn twee zwanendrifters actief. De zwanendrifters houden geleewiekte knobbelzwanen het gehele jaar in de vrije natuur. De jonge knobbelzwanen worden na geboorte gevangen, geleewiekt en geringd en verkocht of verhuurd aan particulieren. Het zwanendriften strekt zich uit over meerdere provincies. De Wet dieren en de Flora- en faunawet (Ffw) zijn van toepassing op het zwanendriften. Ten aanzien van leewieken en de ringplicht geldt het volgende:

Ringplicht:

- Vanaf het van kracht worden van de Flora- en faunawet in 2002 geldt een ringplicht.
- De oudere knobbelzwanen die beide houders al voor 2002 in hun bezit hadden konden niet meer geringd worden.
- Voor deze dieren is in de loop van de jaren een ontheffing afgegeven.
- Daarnaast is ook voor de dieren die nadien geboren zijn en gehouden werden als productiedier een ontheffing afgegeven.
- Geen ontheffing is afgegeven voor de kuikens die niet zouden worden gehouden als productiedier.
- De in 2013 afgegeven ontheffing, die geldt tot 2018, betreft de ringplicht van alle ongeringde dieren die de houder in zijn bezit had op het moment van kracht worden van de ontheffing. Voor de nakomelingen geldt deze ontheffing niet.

Vanaf 2013 is geen ontheffing meer afgegeven voor het houden van knobbelzwanen als productiedier. Voor het houden van zwanen als siervogels is geen ontheffing vereist.

Leewieken:

- Het leewieken van knobbelzwanen is een toegestane handeling die alleen door een dierenarts mag worden uitgevoerd, dus niet door de houder zelf.
- Dit verbod op het leewieken door de houder zelf geldt sinds het van kracht worden van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, dus vanaf 1996.
- Er is vanaf 1996 geen ontheffing afgegeven voor het mogen leewieken van zwanen door de houder zelf.
- Vanaf 2018 geldt een algeheel verbod op het leewieken, ook door dierenartsen.

Handhaving

De handhaving gebeurt door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de politie. In de afgelopen jaren zijn wel controles uitgevoerd, maar is mede door een omissie onvoldoende handhavend opgetreden. De NVWA was tot eind 2013 abusievelijk van mening dat het leewieken door de houder zelf was toegestaan. Op 3 april 2013 is aan uw Kamer aangegeven dat er in 2012 bij controles geen overtredingen zijn vastgesteld (Vergaderjaar 2012 – 2013, Aanhangsel 1840). Omdat leewieken door de houder zelf echter verboden is, is die constatering nadien onjuist gebleken. Ik hecht eraan dat uw Kamer hiervan op de hoogte is. Eind 2013 heeft NVWA beide zwanendrifters per brief op de hoogte gesteld van het verbod om zelf te mogen leewieken en aangegeven hierop te gaan handhaven.

In april 2014 is een groot strafrechtelijk onderzoek gestart door de Politie Midden-Nederland, recherche Milieuteam. De NVWA en RVO.nl hebben aan dat onderzoek meegewerkt, zoals het uitvoeren van controles en het meewerken aan opsporingsactiviteiten. Gedurende dat onderzoek hebben de NVWA, de politie en RVO.nl verschillende keren meldingen ontvangen over zwanendrifters. Deze meldingen zijn betrokken bij het onderzoek.

In maart 2015 heeft de Politie Midden-Nederland, recherche Milieuteam het opsporingsonderzoek afgesloten met een proces-verbaal dat bij het Functioneel Parket in Amsterdam is ingediend. De NVWA en RVO.nl hebben een bestuurlijke rapportage gehad over het onderzoek.

Maatregelen

Nu het strafrechtelijk opsporingsonderzoek is afgesloten wordt op basis van de bestuurlijke rapportage het toezicht door de NVWA en RVO.nl geïntensiveerd en worden maatregelen opgelegd. Waar gebleken is dat de zwanendrifters handelen in strijd met de wet en voorschriften die aan de ontheffing voor de ringplicht zijn verbonden wordt een last onder dwangsom of bestuursdwang opgelegd. Ook wordt op basis van de bevindingen de ontheffing voor de ringplicht ingetrokken.

Ik heb de NVWA opdracht gegeven over het toezicht in overleg te treden met de gemeenten. Komende week (begin broedseizoen 2015) start de NVWA met controles in het buitengebied.

Zonder verbod blijft het echter mogelijk om gehouden zwanen te houden in de vrije natuur. Het toezicht op de naleving van de Flora- en faunawet en de Wet dieren is zeer arbeidsintensief. Het gaat om waarnemingen in het open veld waarbij de aanwezigheid van inspecteurs direct wordt opgemerkt. Daardoor is de kans op het op heterdaad betrappen van verboden handelingen zoals bijvoorbeeld het leewieken of het toe-eigenen van wilde zwanen, klein. Dat is ook ondervonden tijdens het doen van het strafrechtelijk opsporingsonderzoek tegen de zwanendrifters.

Gelet op bovenstaande en de constatering uit het strafrechtelijk onderzoek zie ik op korte termijn de wettelijke mogelijkheden om het zwanendriften te verbieden, waarbij het houden van gehouden dieren in de vrije natuur wordt verboden. Hierover zal ik ook in overleg gaan met gemeenten. Ik zal uw Kamer hierover nader informeren.

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken